

ΠΡΑΞΗ:

**«ΘΑΛΗΣ-ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-
Το ανθρώπινο δυναμικό ως βασική συνιστώσα της αναπτυξιακής δυναμικής
και διαφοροποίησης των περιοχών: Η περίπτωση της Ελλάδας»**

Κωδικός MIS380421

ΥΠΟΕΡΓΟ:

**«Το ανθρώπινο δυναμικό ως βασική συνιστώσα της αναπτυξιακής
δυναμικής και διαφοροποίησης των περιοχών: Η περίπτωση της Ελλάδας»
και α/α «01»**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:

**«Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (Ε.Π.Ε.Δ.Β.Μ.) 2007-2013
Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων**

ΛΕΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 11:

**«Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου για την προαγωγή της έρευνας και της
καινοτομίας στις 3 Περιφέρειες Σταδιακής Εξόδου»**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΗΣ:

«ΘΑΛΗΣ»

Η Πράξη συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) και από εθνικούς πόρους, μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων

Παραδοτέο

**Παραδοτέο Π4.3.1: Ερευνητική έκθεση
Υποδράση 4.3: Σχεδιασμός της εμπειρικής έρευνας
Δράση 4: Μελέτες περιπτώσεων τοπικών πρωτοβουλιών**

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Συντάκτες : Σκορδίλη Σοφία, Αρτελάρης Παναγιώτης, Μελισσοουργός Γεώργιος

Για την εκπόνηση του παραδοτέου απασχολήθηκαν τα κάτωθι μέλη της ομάδας έργου :

ΜΕΛΗ ΚΥΡΙΑΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ (Κ.Ε.Ο.)

ΣΚΟΡΔΙΛΗ ΣΟΦΙΑ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ (Ο.Ε.Σ.)

ΑΡΤΕΛΑΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Θεσσαλονίκη, 30/11/2015

1

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Ερευνητικό Πρόγραμμα ΘΑΛΗΣ

Το ανθρώπινο δυναμικό ως βασική συνιστώσα της αναπτυξιακής δυναμικής και διαφοροποίησης των περιοχών: Η περίπτωση της Ελλάδας.

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4

Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Σκορδίλη Σοφία

Αρτελάρης Παναγιώτης

Μελισσοργός Γεώργιος

Δ4. Μελέτες περιπτώσεων τοπικών πρωτοβουλιών

Παραδοτέο: Π4.3.1: Ερευνητική έκθεση

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» 2007/13 – **ΘΑΛΗΣ**

**Το ανθρώπινο δυναμικό ως βασική συνιστώσα της αναπτυξιακής δυναμικής
και διαφοροποίησης των περιοχών: η περίπτωση της Ελλάδας**

Παν. Μακεδονίας (συντ.) - ΑΠΘ - Πάντειο – Χαροκόπειο

**Π.Ε.4: ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ:
ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΡΩΝΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

Π4.3.1: Ερευνητική έκθεση

Υπο-δράση 4.3: Σχεδιασμός της εμπειρικής έρευνας

Δράση 4: Μελέτες περιπτώσεων τοπικών πρωτοβουλιών

Ερευνητική Ομάδα Χαροκόπειου Πανεπιστημίου

3

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Αντικείμενο της Έρευνας Πεδίου είναι η εκτίμηση της συμβολής των επιχειρήσεων και των πρωτοβουλιών κοινωνικών δρώντων στην τοπική/περιφερειακή ανάπτυξη. Η έρευνα περιλαμβάνει 5 Μελέτες Περίπτωσης που εντάσσονται σε 2 γενικές κατηγορίες. Στα πλαίσια της πρώτης, Παραγωγική Αναδιάρθρωση και Τοπική Ανάπτυξη, αναζητούνται πετυχημένες περιπτώσεις αναδιάρθρωσης υφιστάμενων επιχειρήσεων ή/και δημιουργίας νέων που οδηγούν σε βιώσιμη και μακροπρόθεσμη τοπική ανάπτυξη. Στη δεύτερη ενότητα, Τοπικές Κοινωνικές Πρωτοβουλίες, σχολιάζονται νέες, για τα ελληνικά δεδομένα, περιπτώσεις ανάληψης συλλογικών δράσεων σε τοπικό επίπεδο. Οι πρωτοβουλίες/δράσεις αυτές δεν λύνουν μακροχρόνια προβλήματα περιφερειακών ανισοτήτων ωστόσο σηματοδοτούν αλλαγές σε στάσεις/νοοτροπίες που μακροπρόθεσμα μπορεί να αποδειχτούν σημαντικές για την τοπική ανάπτυξη.

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Στο πλαίσιο της τρέχουσας οικονομικής κρίσης υπάρχει άμεση ανάγκη για δημιουργία νέων και αναδιάρθρωση υφιστάμενων επιχειρήσεων ώστε να δημιουργηθούν νέες πηγές εισοδήματος και απασχόλησης και να δοθεί ώθηση στις τοπικές οικονομίες. Αντικείμενο της πρώτης ενότητας είναι η εκτίμηση της συμβολής διαφορετικών τύπων επιχειρήσεων στην τοπική/περιφερειακή ανάπτυξη.

Ειδικότερα, επιχειρείται να προσδιοριστούν οι κρίσιμοι παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες σε οικονομική-κοινωνική και βιώσιμη τοπική ανάπτυξη στη συγκυρία της κρίσης.

Τα κεντρικά ερωτήματα της έρευνας περιστρέφονται γύρω από τους παρακάτω άξονες.

- Ο ρόλος του ανθρώπινου παράγοντα και του τόπου στην επιτυχία/αποτυχία. Γιατί, ίδιες πρωτοβουλίες, αλλού και από άλλους φορείς είναι επιτυχημένες και αλλού όχι;
- Πώς μετριέται η επιτυχία / ανάπτυξη; Η αποτίμηση της επιτυχίας των επιχειρήσεων και της τοπικής ανάπτυξης γενικότερα, αποκλειστικά με στοιχεία οικονομικής αποδοτικότητας δεν είναι ικανή να αποδώσει τη σύνθετη πραγματικότητα και δεν οδηγεί σε ασφαλή συμπεράσματα. Κερδοφόρες μονάδες μπορούν να έχουν ελάχιστη ή/και αρνητική (π.χ. περιβαλλοντική επιβάρυνση) συμβολή στην τοπική ανάπτυξη. Επίσης το μεγάλο μέγεθος δεν εξασφαλίζει απαραίτητα επιτυχία. Οι μεγάλες, γενναιόδωρα επιδοτημένες, επιχειρήσεις

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

φαίνεται να δείχνουν μικρή προσαρμοστικότητα στα νέα δεδομένα της κρίσης. Ωστόσο και το μικρό μέγεθος δεν είναι πανάκεια.

- Ποιές είναι οι πιο κατάλληλες πολιτικές χωρικής ανάπτυξης στα πλαίσια της κρίσης; Από τη γενναιόδωρη επιδότηση παγίου κεφαλαίου σε επιδοτήσεις επιχειρηματικών σχεδίων; Χαλάρωση των εμπράγματων εγγυήσεων των Τραπεζών; Ποιος ο ρόλος των πολιτικών που στοχεύουν στην αύξηση της ελκυστικότητας των περιοχών;

ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

Η υπόθεση εργασίας έχει ως εξής: για τη τοπική/περιφερειακή ανάπτυξη, πέρα από την εκάστοτε γενική οικονομική και πολιτική συγκυρία, τις τοπικές/περιφερειακές δυσκολίες/ευκολίες, την ύπαρξη/απουσία χρηματοδοτήσεων και άλλες μακρο-συνθήκες, κομβικό ρόλο παίζουν οι πρωτοβουλίες και δράσεις των τοπικών «κοινωνικών δρώντων» (social actors). Αυτές περιλαμβάνουν άτομα, ομάδες, συνεταιρισμούς και κοινωνικά κινήματα τα οποία πραγματοποιούν υλικές παραγωγικές επενδύσεις (με ή χωρίς επιδοτήσεις), δημιουργούν ή αναζωογονούν νέους θεσμούς (σε διοικητικές μονάδες αλλά και εκτός αυτών), συμμετέχουν σε συλλογικές πρωτοβουλίες προστασίας του δημόσιου χώρου, κάνουν συλλογικές εναλλακτικές προτάσεις αξιοποιώντας πολιτικές της Ε.Ε. αλλά και πέρα από αυτές, κ.α.

Σημειώνουμε ότι οι πρωτοβουλίες/δράσεις αυτές δεν λύνουν μακροχρόνια προβλήματα περιφερειακών ανισοτήτων, ούτε αποτελούν προτάσεις συνολικής περιφερειακής πολιτικής. Μήπως όμως εκείνες οι μακρο-πολιτικές και μικρο-δράσεις (κίνητρα, επιδοτήσεις, μεγάλα τεχνικά έργα, προγράμματα ΕΕ κλπ) που προγραμματίστηκαν και εφαρμόστηκαν έλυσαν τα προβλήματα; Πιστεύουμε λοιπόν ότι αξίζει να ερευνηθούν αυτές οι τοπικές/περιφερειακές εμπειρίες από τη σκοπιά των «κοινωνικών δρώντων» για να δούμε:

(α) αν έχουν πετύχει κάτι πέρα από γνωστές από το παρελθόν πρωτοβουλίες. Η «επιτυχία» εδώ θέλει κουβέντα και θα πρέπει να είναι και αυτή ερευνητικό ερώτημα, π.χ. επιτυχία είναι μόνο μια κερδοφόρος επένδυση; η καλή και αποδοτική λειτουργία ενός δήμου; η συγκράτηση/αύξηση πληθυσμού και η δημιουργική παραμονή των νέων; κ.α. Η πρέπει να θεωρούμε ως «επιτυχία» και τη διατήρηση έπειτα από αγώνες ενός βιότοπου, τη χαμηλών τόνων εναλλακτική ανάπτυξη σε εθνικά πάρκα, ή τη κατασκευή και λειτουργία ενός δημοτικού ferry-boat (βλ. Τήλος);

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

(β) αν οι δράσεις τους που έχουν χαρακτηριστεί από άλλους καινοτόμες (με την ευρεία έννοια και όχι με τη νεοφιλελεύθερη εκδοχή της, τεχνολογική, κοινωνική, διοικητική, προβολής κ.α. καινοτομία), ήταν όντως έτσι, και

(γ) η τοπικότητα/περιφερειακότητα της πρωτοβουλίας. Αν και πως κινητοποίησαν τοπικούς πόρους και ανθρώπινο δυναμικό από το οποίο οι κυρίαρχες λογικές δεν περίμεναν ότι «θα πετύχει κάτι εκεί..». (και άλλα ερωτήματα.....)

(δ) ποιοι/ες είναι πίσω από τη πρωτοβουλία/δράση.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το cluster της γουνοποιίας στην Καστοριά

Η δυναμική των αγροτροφικών συστημάτων

Δίκτυα παραγωγής τουρισμού και ανθρώπινος παράγοντας

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Το cluster της γουνοποιίας στην Καστοριά

Γνωρίζουμε από προηγούμενες έρευνες ότι η παραδοσιακή τεχνογνωσία κατασκευής γούνινων ενδυμάτων από αποκόμματα και το απόλυτα ειδικευμένο επιχειρηματικό και εργατικό δυναμικό είναι το βασικό γνώρισμα της επιτυχίας/επιβίωσης του κλάδου και της περιοχής. Ο κλάδος έχει εκσυγχρονιστεί, έχει αναπτύξει σημαντικά δίκτυα σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, εξακολουθεί να είναι έντονα εξαγωγικός, οι κρίσεις που αντιμετωπίζει είναι κυκλικές και δεν έχουν οδηγήσει σε ολική εξαφάνιση, όπως άλλους παραδοσιακούς κλάδους. Η αγορά της Ρωσίας και οι αντίστοιχες άλλων «νεοκαπιταλιστικών» χωρών (πρώην Σοβιετικό μπλοκ) αλλά και των Εμιράτων του Κόλπου (ναι, αγοράζουν γούνες στα Εμιράτα!) έχουν υποκαταστήσει τον περιορισμό των εξαγωγών σε άλλες χώρες. Επίσης δεν έχει υποστεί, στον ίδιο βαθμό με Τρίτη Ιταλία, τις επιπτώσεις από de-localisation.

Βασικά Ερωτήματα

Τα ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν είναι τα παρακάτω:

- Ποιά τα βασικά στοιχεία της παραγωγικής, εξαγωγικής, εργασιακής και οργανωτικής αναδιάρθρωσης του κλάδου από το 2001 μέχρι σήμερα, την περίοδο της κρίσης.
- Ποιες οι δικτυώσεις των επιχειρήσεων και σε ποιο βαθμό ολοκληρώνονται στην ευρύτερη περιοχή.
- Αν το επιχειρηματικό και εργατικό δυναμικό εξακολουθεί να είναι «τοπικό», πως αναπαράγεται και ποιες οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει (ηλικίες, εκπαίδευση, «κλειστές» εξειδικεύσεις, εργασιακές συνθήκες, αμοιβές κλπ).
- Αν και πως συνδράμει το κράτος και η ΤΑ όπως και η ανάπτυξη άλλων θεσμών (πχ. το κέντρο έρευνας και έκθεσης γούνας, οι σχολές μαθητείας κα.).
- Αν η τοπική κοινωνία εξακολουθεί να στηρίζει την παραγωγή γούνας, με ποιο τρόπο και πως βιώνει τη σημερινή κρίση.
- Αν η παραγωγική εξειδίκευση στη γούνα έχει βοηθήσει στην επιβίωση της Καστοριάς σε συνθήκες γενικευμένης κρίσης.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Διαδικασία υλοποίησης

Τα ερωτήματα αυτά θα προσεγγιστούν σταδιακά με τα παρακάτω τέσσερα βήματα:

1. Ανάλυση (α) πρόσφατης κλαδικής μελέτης για τη γούνα και (β) στοιχείων του τοπικού βιομηχανικού επιμελητηρίου και του κέντρου έρευνας γούνας. Σύγκριση με παλαιότερες καταγραφές.
2. Χαρτογράφηση του τοπικού cluster (με την έννοια της τοπικής αγοράς εργασίας) και εντοπισμός των βασικών «παικτών». Σύγκριση με παλαιότερες καταγραφές.
3. Οργάνωση αντιπροσωπευτικού δείγματος επιχειρήσεων και αποστολή ηλεκτρονικά του σύντομου ερωτηματολογίου που ακολουθεί στην επόμενη σελίδα. Το ερωτηματολόγιο οργανώθηκε από την Ομάδα Έρευνας. Η διακίνηση του θα γίνει μέσω του «Συνδέσμου Γουνοποιών Καστοριάς ο Προφήτης Ηλίας» για να διασφαλιστεί η ανταπόκριση των επιχειρήσεων. Τα ερωτήματα αφορούν, εκτός από τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης, κυρίως το ανθρώπινο δυναμικό της, υπαλλήλους και διοίκηση/διοικησία. Μας ενδιαφέρει να προσεγγίσουμε τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ανθρώπινου δυναμικού, την εκπαίδευση και τις δεξιότητες που κατέχουν, τις ελλείψεις σε ειδικότητες και το πρόβλημα ανανέωσης του ανθρώπινου δυναμικού, δεδομένου της προχωρημένης ηλικίας της πλειοψηφίας των εργαζομένων στη γουνοποιία. Το ερωτηματολόγιο θα αποσταλεί μέσω της πλατφόρμας google forms στις επιχειρήσεις που θα υποδείξει ο Σύνδεσμος Γουνοποιών και θα συμπληρωθεί ηλεκτρονικά.
4. Με βάση τη γνώση από τη περιοχή, θα γίνει σύνταξη δεύτερου αναλυτικού ερωτηματολογίου/οδηγού και υλοποίηση επί τόπου 8-12 ανοικτού τύπου συνεντεύξεων με πληροφορητές-κλειδιά. Το τμήμα αυτό της έρευνας θα είναι ποιοτικού χαρακτήρα και θα περιλαμβάνει συνεντεύξεις με εργαζόμενους και συνδικαλιστές, επιχειρηματίες του κλάδου (μικρές, μεσαίες, μεγάλες επιχειρήσεις), τη Σχολή Μαθητείας του ΟΑΕΔ, το Σύνδεσμο Γουνοποιών Καστοριάς, το ΕΒΕ Καστοριάς, το Σύνδεσμο Εκτροφένων Γουνοφόρων Ζώων, την Ελληνική Ομοσπονδία Γούνας, την ΕΔΗΚΑ ΑΕ και άλλους φορείς της περιοχής. Οι συνεντεύξεις αυτές θα μαγνητοφωνηθούν.

9

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Ερωτηματολόγιο cluster γουνοποιίας στην Καστοριά

Η έρευνα διεξάγεται στο πλαίσιο του Ε.Π. «ΘΑΛΗΣ - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ –Το ανθρώπινο δυναμικό ως βασική συνιστώσα της αναπτυξιακής δυναμικής και διαφοροποίησης των περιοχών: Η περίπτωση της Ελλάδας» με κωδικό MIS 380421.

Οι απαντήσεις θα παραμείνουν εμπιστευτικές και θα διατηρηθεί η ανωνυμία σας. Η επεξεργασία των στοιχείων θα γίνει στο πλαίσιο της έρευνας και δεν θα αποσταλούν σε δημόσιες υπηρεσίες και φορείς της δημόσιας διοίκησης.

Αν έχετε ερωτήσεις, κάποιο πρόβλημα ή χρειάζεστε διευκρινήσεις σχετικά με τη συμπλήρωση/αποστολή του ερωτηματολογίου μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μας με e-mail στο c.hadjimichalis@gmail.com ή να καλέσετε στο τηλ. 210-9549276.

Όταν ολοκληρώσετε την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου πατήστε στο τέλος το submit (υποβολή).

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

1. Η επιχείρησή σας έχει ιδρυθεί:

- Πριν το 1970
- Μεταξύ 1970 και 1990
- Μεταξύ 1990 και 2008
- Μετά το 2009

2. Η επιχείρησή σας είναι:

- Ατομική επιχείρηση
- Ομώνυμη Εταιρεία (ΟΕ)
- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ)
- Ανώνυμη Εταιρεία (ΑΕ)

3. Η λειτουργία της επιχείρησής σας είναι:

Αν η απάντησή σας είναι "δεν λειτουργεί" δεν συνεχίζετε την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

- Εποχιακή
- Μόνιμη
- Δεν λειτουργεί

4. Η επιχείρησή σας σήμερα βρίσκεται:

- Στο ιστορικό κέντρο
- Στο Ζωνάρι
- Στο Νταιλάκη
- Στη Χλόη

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

- Στους Αμπελοκήπους
- Στο Δισπηλιό
- Στη Ζούζουλη
- Στο Άργος Ορεστικό
- Στους Μανιάκους
- Στη Σιάτιστα
- Στη Γαλατινή

5. Πριν από τη σημερινή εγκατάσταση η επιχείρηση βρισκόταν κάπου αλλού;

- Ναι
- Όχι

6. Αν ΝΑΙ η προηγούμενη εγκατάσταση της επιχείρησης ήταν σε άλλο μέρος προσδιορίστε την περιοχή:

Απαντήστε συμπληρώνοντας την πλήρη ονομασία της περιοχής.

7. Η επιχείρηση εργάζεται φασόν (με υπεργολαβίες);

- Ναι
- Όχι

8. Αν ΝΑΙ η επιχείρηση εργάζεται φασόν (με υπεργολαβίες) με ποιες επιχειρήσεις συνεργάζεται;

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

- Με επιχειρήσεις της Καστοριάς
- Με επιχειρήσεις του εξωτερικού

9. Η επιχείρηση δίνει φασόν (υπεργολαβίες) σε εξωτερικούς συνεργάτες;

- Ναι
- Όχι

10. Αν ΝΑΙ η επιχείρηση δίνει φασόν (υπεργολαβίες) σε εξωτερικούς συνεργάτες αυτοί είναι:

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Επιχειρήσεις της Καστοριάς
- Επιχειρήσεις στο εξωτερικό

11. Η επιχείρησή σας επεξεργάζεται:

- Αποκόμματα δερμάτων
- Ολόκληρα δέρματα
- Αποκόμματα δερμάτων και ολόκληρα δέρματα

12. Η επιχείρησή σας προμηθεύεται τα δέρματα που επεξεργάζεται από:

- Τοπικές φάρμες/βυρσοδεψεία
- Από δημοπρασίες του εξωτερικού
- Από τοπικές φάρμες/βυρσοδεψεία και από δημοπρασίες του εξωτερικού σε ίση περίπου ποσότητα

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

13. Η επιχείρησή σας προμηθεύεται τα δέρματα που επεξεργάζεται από τοπικές φάρμες/βυρσοδεψεία σε σχέση με το σύνολο των προμηθειών σε ποσοστό (%):

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον αριθμό του ποσοστού κατά προσέγγιση.

14. Η επιχείρησή σας προμηθεύεται τα δέρματα που επεξεργάζεται από δημοπρασίες του εξωτερικού σε σχέση με το σύνολο των προμηθειών σε ποσοστό:

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον αριθμό του ποσοστού κατά προσέγγιση.

15. Την περίοδο που λειτουργεί η επιχείρησή πόσους απασχολούμενους έχει;

- 1 έως 3
- 11 έως 20
- 21 έως 49
- Περισσότερους από 50

16. Στην περίπτωση των απασχολούμενων ανδρών, ποια είναι η αναλογία μεταξύ ανδρών και γυναικών σε ποσοστό επί τις εκατό (%);

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον αριθμό του ποσοστού κατά προσέγγιση.

17. Στην περίπτωση των απασχολούμενων γυναικών, ποια είναι η αναλογία μεταξύ ανδρών και γυναικών σε ποσοστό επί τις εκατό (%);

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον αριθμό του ποσοστού κατά προσέγγιση.

18. Ποια είναι η ηλικία του επιχειρηματία/ διαχειριστή της επιχείρησης;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό της ηλικίας.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

19. Ποια είναι η εκπαίδευση του επιχειρηματία/διαχειριστή της επιχείρησης;

- Απόφοιτος πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (δημοτικό)
- Απόφοιτος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γυμνάσιο και λύκειο)
- Απόφοιτος μεταλυκειακής εκπαίδευσης (πχ ΙΕΚ)
- Απόφοιτος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ και ΤΕΙ)
- Απόφοιτος μεταπτυχιακών σπουδών (μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης και διδακτορικές σπουδές)

20. Τι ηλικίες έχει η πλειοψηφία των απασχολούμενων;

- Κάτω από 25 ετών
- Από 25 έως 35 ετών
- Από 36 έως 49 ετών
- Άνω των 50 ετών

21. Ποια είναι η εκπαίδευση των κατά πλειοψηφία απασχολούμενων στην επιχείρηση;

- Απόφοιτος πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (δημοτικό)
- Απόφοιτος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γυμνάσιο και λύκειο)
- Απόφοιτος μεταλυκειακής εκπαίδευσης (πχ ΙΕΚ)
- Απόφοιτος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ και ΤΕΙ)
- Απόφοιτος μεταπτυχιακών σπουδών (μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης και διδακτορικές σπουδές)

15

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

22. Αντιμετωπίζετε ελλείψεις αναφορικά με το ειδικευμένο εργατικό δυναμικό για την επεξεργασία γουναρικών;

- Ναι
- Όχι

23. Αν ΝΑΙ αντιμετωπίζετε ελλείψεις αναφορικά με το ειδικευμένο εργατικό δυναμικό για την επεξεργασία γουναρικών, σε ποιες ειδικότητες υπάρχει έλλειψη;

Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές που θα αναφέρει τις ειδικότητες των εργαζομένων.

24. Ποιος είναι κατά προσέγγιση σε ευρώ (€) ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών της επιχείρησης τα τελευταία πέντε (5) χρόνια;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει το ποσό κατά προσέγγιση.

25. Σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες και το διαδίκτυο η επιχείρηση κάνει χρήση:

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (E-mail)
- Ιστοσελίδας (Website)
- Χρονολογίου (Blog)
- Μέσων κοινωνικής δικτύωσης (πχ Facebook, Twitter)
- Ηλεκτρονικού καταστήματος (E-shop)

26. Η επιχείρηση κάνει χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου (e-commerce);

- Ναι
- Όχι

16

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

27. Σε περίπτωση που ΝΑΙ η επιχείρηση κάνει χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου (ecommerce), τι ποσοστό των συνολικών πωλήσεων γίνεται ηλεκτρονικά;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον αριθμό του ποσοστού κατά προσέγγιση.

28. Σε σχέση με την παρουσία της επιχείρησης σε εκθέσεις:

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Μόνιμα στην ΕΔΗΚΑ
- Στην ετήσια διεθνή έκθεση γούνας Καστοριάς
- Σε διεθνείς εκθέσεις γούνας

29. Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η επιχείρησή σας;

Μπορείτε εφόσον το επιθυμείτε να συμπεριλάβετε ένα σύντομο κείμενο έως πέντε γραμμές.

30. Θέλετε να προσθέσετε κάτι επιπλέον για την επιχείρησή σας;

Μπορείτε εφόσον το επιθυμείτε να συμπεριλάβετε ένα σύντομο κείμενο έως πέντε γραμμές.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Η δυναμική «νέων» επιχειρηματικών πρωτοβουλιών στον αγρο-τροφικό τομέα

Η τρέχουσα οικονομική κρίση έχει διαμορφώσει ένα εξαιρετικά εχθρικό περιβάλλον για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Δεκάδες χιλιάδες μικρές επιχειρήσεις, τόσο στην επεξεργασία όσο και στο εμπόριο των τροφίμων έχουν οδηγηθεί εκτός αγοράς, ή έχουν απορροφηθεί από τις μεγαλύτερες, που αυξάνουν τα μερίδια της αγοράς τους εν μέσω της κρίσης. Ωστόσο όλες οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις δεν δοκιμάζονται από αποτυχία.

Στη διάρκεια των τελευταίων 3-4 ετών παρατηρείται μεγάλη κινητικότητα στον αγρο-τροφικό τομέα. Καθημερινά εμφανίζονται νέες μικρές επιχειρήσεις, ενώ ένας μεγάλος αριθμός υφιστάμενων επιχειρήσεων αναδιαρθρώνεται και επανατοποθετείται στην αγορά. Πολλές από αυτές τις πρωτοβουλίες έχουν προσελκύσει το ενδιαφέρον των εγχώριων και διεθνών μέσων ενημέρωσης και προβάλλονται ως επιτυχημένα παραδείγματα υπεύθυνης επιχειρηματικότητας και τοπικής ανάπτυξης. Υποστηρίζεται ευρέως ότι μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην τοπική ανάπτυξη, στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης αλλά και στην εκτόνωση της υπερβολικής συγκέντρωσης και στον εκδημοκρατισμό του κυρίαρχου Συμβατικού αγρο-τροφικού συστήματος. Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ότι σ' όλες τις περιπτώσεις δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα χαρακτηριστικά του επιχειρηματία που είναι σαφέστατα αναβαθμισμένα σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του τυπικού ιδιοκτήτη παραδοσιακής μικρομεσαίας επιχείρησης.

Οι όποιες πληροφορίες έχουμε για αυτές τις πρωτοβουλίες είναι εξαιρετικά αποσπασματικές, περιορίζονται σε δημοσιεύματα τύπου και εταιρικούς ιστότοπους, και η αξιοπιστία τους ελέγχεται. Στο πλαίσιο της κρίσης που μαστίζει τη χώρα αξίζει να μελετηθούν συστηματικά προκειμένου να εκτιμηθεί η δυναμική τους.

Κεντρικό ερώτημα

Αντικείμενο της ΜΠ είναι η αποσαφήνιση των βασικών χαρακτηριστικών των νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών του αγρο-τροφικού τομέα, η εκτίμηση της σημασίας του τόπου και του ανθρώπινου παράγοντα στη βιωσιμότητα τους και η πρόταση μέτρων πολιτικής για την υποστήριξη τους.

Η ανάγκη για προκαταρκτική έρευνα

Το εγχείρημα αυτό έχει αρκετές δυσκολίες. Η πρώτη έχει να κάνει με την ασαφή εικόνα που έχουμε για το αντικείμενο μελέτης. Είναι αναγκαία λοιπόν η εκπόνηση προκαταρκτικής έρευνας προκειμένου να εκτιμηθεί ο αριθμός και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των «νέων» πρωτοβουλιών.

Από τον Απρίλιο 2013 άρχισε η συστηματική αναζήτηση και καταχώρηση των «νέων» πρωτοβουλιών σε βάση επιχειρήσεων που οργανώθηκε στο πρόγραμμα Excel. Έγινε συστηματική αναζήτηση με λέξεις-κλειδιά στις παρακάτω ψηφιακές πηγές δευτερογενών δεδομένων με έναρξη την περίοδο 1/1/2009:

- Ψηφιακό αρχείο εθνικών και τοπικών πολιτικών (Το Βήμα, η Καθημερινή) και οικονομικών εφημερίδων (Ημερησία) και ψηφιακών πυλών (portals) (bostanistas, paseges, athinorama,...)
- Ψηφιακό αρχείο κλαδικού περιοδικού τύπου (Τρόφιμα και Ποτά, Σελφ Σέρβις)
- Ιστότοποι και μέσα κοινωνικής δικτύωσης μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων του αγρο-τροφικού τομέα.

Επίσης, έγινε ένας μικρός αριθμός συνεντεύξεων με πληροφοριοδότες – κλειδί που γνωρίζουν καλά τις εξελίξεις στα αγρο-τροφικά συστήματα και μας υπέδειξαν νέες επιχειρήσεις και πηγές αναζήτησης.

Καταγράφηκαν επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή, την επεξεργασία και το λιανικό εμπόριο τροφίμων. Ειδικότερα, εντάσσονται στο μητρώο μόνο δυναμικές επιχειρήσεις του πρωτογενή τομέα που έχουν επεκταθεί και σε δραστηριότητες του δευτερογενή ή/και τριτογενή τομέα. Αποκλείστηκαν επιχειρήσεις που παράγουν τις πολυδιαφημισμένες νέες υπερτροφές, π.χ. σπιρουλίνα, ιπποφαές, φαρμακευτικά βότανα και αρωματικά φυτά,

αφού δεν είναι βρώσιμες καλλιέργειες και διατηρούν πιο στενούς δεσμούς με τη φαρμακευτική βιομηχανία και τη βιομηχανία καλλυντικών παρά με τη βιομηχανία τροφίμων. Η αναζήτηση έγινε για νέες επιχειρήσεις (και όχι πρωτοβουλίες πολιτών, κινήματα, ...) ή παλιότερες που έχουν υποστεί πρόσφατα σημαντική αναδιάρθρωση και επανατοποθέτηση στην αγορά.

Οι πρώτες ενδείξεις από τη μελέτη των δεδομένων της βάσης

Προς το παρόν έχουν καταχωρηθεί 120 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διάφορες φάσεις των αγρο-τροφικών συστημάτων. Έχουμε επίγνωση ότι δεν πρόκειται για εξαντλητικό μητρώο και αρκετές περιπτώσεις μας έχουν διαφεύγει αλλά θεωρούμε ότι περιλαμβάνει όλες τις σημαντικές επιχειρήσεις και παρέχει μια αντιπροσωπευτική εικόνα των «νέων» πρωτοβουλιών που υλοποιούνται στο πλαίσιο του αγρο-τροφικού τομέα στην Ελλάδα της κρίσης. Άλλωστε το μητρώο συνεχώς εμπλουτίζεται τόσο με νέες επιχειρήσεις όσο και με νέα στοιχεία για τις υφιστάμενες καταγραφές.

Όπως δείχνει ο παρακάτω πίνακας, επιδιώκεται η συγκέντρωση των παρακάτω βασικών πληροφοριών για κάθε επιχείρηση. Οι πληροφορίες καλύπτουν 3 βασικές κατηγορίες: στοιχεία επικοινωνίας, δραστηριότητα και στοιχεία για τον επιχειρηματία και υπάρχει η δυνατότητα καταχώρησης συμπληρωματικών πληροφοριών σε ξεχωριστή ενότητα (λοιπά)

Στοιχεία Επικοινωνίας	1	Επωνυμία
	2	Έτος ίδρυσης
	3	Νομός
	4	Πόλη
	5	Διεύθυνση
	6	Ιστότοπος
	7	Τηλέφωνο
Δραστηριό	8	Αντικείμενο
	9	NACE
	10	Μέγεθος

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Στοιχεία Επιχειρηματία	11	Αγορά
	12	Όνομα Επιχειρηματία
	13	Κίνητρο
	14	Προηγούμενη απασχόληση
	15	Ηλικία
	16	Σπουδές
	17	Μόνιμη διαμονή
Λοιπά	18	Ένταξη σε Πρόγραμμα
	19	Παρατηρήσεις
	20	Πηγή

Η πρώτη επεξεργασία των αποτελεσμάτων της βάσης των επιχειρήσεων αποκάλυψε πολύ σημαντικά χαρακτηριστικά των νέων πρωτοβουλιών και έδειξε τις κατευθύνσεις έρευνας.

- Κλαδική Σύνθεση. Οι «νέες» επιχειρήσεις Μια πρώτη σημαντική διαπίστωση έχει να κάνει με την κλαδική σύνθεση των δυναμικών επιχειρήσεων. Μεικτές επιχειρήσεις. Στην επεξεργασία τροφίμων παρατηρείται μια συγκέντρωση σε αναζωογονημένα τοπικά προϊόντα (οινοποιείες μικρής παραγωγής, τοπικά ποτά, σάλτσες, τυροκομικά, αλλαντικά,...) ή σε «νέα» προϊόντα υψηλής ζήτησης (σαλιγκαροτροφεία, ρόδια, μικροζυθοποιείες,...). Στον τομέα της διάθεσης των τροφίμων στην αγορά έχουν δείξει αρκετή επινοητικότητα προκειμένου να αποφύγουν τους μεσάζοντες (πωλήσεις στον αγρό, τοπικά εστιατόρια και ξενοδοχεία,...) και βρουν διέξοδο σε τμήματα της αγοράς που δεν κυριαρχούν οι μεγάλες λιανεμπορικές αλυσίδες (ηλεκτρονικό εμπόριο, νέα κατ/τα λιανικού εμπορίου τοπικών προϊόντων). Ειδική μνεία πρέπει να γίνει για τη δημιουργία νέων κατ/των λιανικού εμπορίου τοπικών προϊόντων στο εξωτερικό από έλληνες της διασποράς. Συνοπτικά, γενική διαπίστωση είναι ότι δεν περιορίζονται σε έναν τυπικό κλάδο των αγρο-τροφικών συστημάτων αλλά η δραστηριότητα τους διαπερνά τους κλάδους και, σχεδόν όλες, δραστηριοποιούνται και στον τριστογενή για να εξασφαλίζουν διέξοδο στην αγορά.

- Χωρική Κατανομή. Οι νέες δραστηριότητες φαίνεται ότι ακολουθούν ένα συγκεκριμένο χωρικό πρότυπο. Παρουσιάζονται σημαντικές συγκεντρώσεις γύρω από τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, κυρίως στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη και σε σημαντικές τουριστικές περιοχές.
- Χαρακτηριστικά του επιχειρηματία. Οι επιχειρηματίες είναι σχετικά νέοι ες με σχετικά υψηλά εκπαιδευτικά προσόντα, επαγγελματική εμπειρία και γνώση ξένων γλωσσών και χειρισμού Η/Υ.
- Αποτυχημένες περιπτώσεις. Ένα σημαντικό ποσοστό υποσχόμενων επιχειρήσεων έχει ήδη τεθεί εκτός αγοράς. Το ποσοστό αυτό είναι σημαντικά υψηλότερο στον πρωτογενή τομέα. Οι δυσκολίες της αγροτικής παραγωγής, οι υψηλές εξαρτήσεις από καιρικές συνθήκες και η αστάθεια δημιουργούν προβλήματα. Είναι χαρακτηριστικές οι περιπτώσεις της καλλιέργειας σαλιγγαριών και ροδιάς που αποτελούν δυο από τους πλέον διαφημισμένους κλάδους που έχουν προσελκύσει μεγάλο αριθμό νέων καλλιεργητών. Στους άλλους κλάδους η πιο συνηθισμένη αιτία εξόδου από την αγορά εντοπίζονται στην έλλειψη πηγών χρηματοδότησης, αλλαγές στη ζήτηση λόγω κρίσης αλλά και σε καθυστερήσεις στην έγκριση ένταξης σε προγράμματα και εκταμιεύσεις επιδοτήσεων.
- Τελευταία και πιο σημαντικά, υπάρχουν ενδείξεις ότι οι νέες πρωτοβουλίες είναι κατεξοχήν κοντινές αλυσίδες προμήθειας (ΚΑΠΑΤ) που διατηρούν ισχυρούς δεσμούς με τους τόπους παραγωγής των τροφίμων και προβάλλουν την τοπική ταυτότητα και προέλευση τους.

Επιλογή Περιοχής μελέτης – Δείγματος Επιχειρήσεων

Η προέρευνα έδειξε ότι η μεγαλύτερη συγκέντρωση νέων δυναμικών επιχειρήσεων του αγρο-τροφικού τομέα συναντάται γύρω από τη μεγάλη αγορά της πρωτεύουσας. Είναι σκόπιμη λοιπόν η επικέντρωση της έρευνας σ' αυτήν την περιοχή. Ειδικότερα, η έρευνα θα γίνει σε περιοχές με χρονοαπόσταση μικρότερη από 2 ώρες από το μεγάλο αστικό κέντρο της πρωτεύουσας. Οι περιοχές αυτές περιλαμβάνουν την Αττική, τη Βοιωτία, την ευρύτερη περιοχή της Χαλκίδας, την Κορινθία και την Αργολική πεδιάδα.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Αυτήν την περίοδο μια σειρά μεγάλες πόλεις της ΕΕ και της Βόρειας Ευρώπης εξετάζουν τις δυνατότητες επανατοπικοποίησης της αγροτικής παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων σε περιαστικές περιοχές προκειμένου να αποκτήσουν επισιτιστική ασφάλεια και να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα. Έχει λοιπόν ιδιαίτερο ενδιαφέρον να εξετάσουμε τη δυναμική αυτών των περιφερειών και στην Ελλάδα.

Θα γίνει επιτόπια έρευνα σε βάθος σε μικρό αριθμό μεταποιητικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου τροφίμων, 15-20, με τη μορφή συνεντεύξεων και με οδηγό το Ερωτηματολόγιο που παρατίθεται στο τέλος του κεφαλαίου.

Επίσης, προγραμματίζεται η διενέργεια κοινής έρευνας σε μια από τις δυο περιοχές μελέτης των τουριστικών δραστηριοτήτων (Νάξος ή Ρέθυμνο) προκειμένου να εκτιμηθούν οι αλληλεξαρτήσεις και διασυνδέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στους δυο τομείς σε τοπικό επίπεδο.

Ερωτήματα για διερεύνηση

- Σύμφωνα με πολύ διαδεδομένες απόψεις η πολυδιάσπαση της παραγωγικής βάσης συνιστά το υπ' αριθμόν ένα διαρθρωτικό πρόβλημα των αγρο-τροφικών συστημάτων αλλά και του συνόλου της ελληνικής οικονομίας (McKinsey,.....). Οι ΜΜΕ θεωρούνται νησίδες χαμηλής παραγωγικότητας
- Μπορούν οι μικρές επιχειρήσεις, υπό προϋποθέσεις, να αποτελέσουν ανταγωνιστική επιλογή; Πιο δίκαιη, πιο ηθική; Δημιουργούν απασχόληση και εισόδημα; Οι επιχειρηματίες βρίσκουν τρόπους να ξεπεράσουν τα προβλήματα του μικρού μεγέθους και να αναπτύξουν συνεργασίες; Ο ρόλος και τα όρια του διαδικτύου.
- Αποσαφήνιση των εννοιών «εναλλακτικό» και «τοπικό». Η αναπόφευκτη διαπλοκή τους με τα συμβατικά αγρο-τροφικά συστήματα.
- Καινοτόμοι τρόποι υπέρβασης των προβλημάτων (έλλειψη ρευστότητας, συγκεντροποίηση στον κλάδο, ολιγοψώνιο,...).
- Η σημασία της περιοχής (περιαστικές, τουριστικές, περιφερειακές περιοχές,...). Ένα βασικό χαρακτηριστικό των νέων πρωτοβουλιών είναι ότι επικεντρώνουν στην τοπική κλίμακα και η στενή διασύνδεση τους με το χώρο. Επιπτώσεις στις τοπικές οικονομίες και στον αγροτικό τομέα.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

- Η σημασία του ανθρώπινου παράγοντα. Από πού προέρχονται οι νέοι επιχειρηματίες; Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ελλάδας, η δυναμική και το περιεχόμενο των ΚΑΠΑΤ σε περίοδο κρίσης. Γιατί σε άλλες περιοχές της χώρας πετυχαίνουν και αλλού αποτυγχάνουν;
- Με ποια μέτρα πολιτικής μπορούν να υποστηριχτούν;

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

ΟΔΗΓΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΑΓΡΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Κωδικός αριθμός:

Ημερομηνία:

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Επωνυμία:

Στοιχεία Επικοινωνίας:

Στοιχεία ερωτώμενου:

Αντικείμενο (κύρια δραστηριότητα):

Οικονομικά στοιχεία: Πωλήσεις Κέρδη / ζημιές

2013

2012

ΑΡΧΙΚΗ ΣΥΛΛΗΨΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

- × Κίνητρα (ανεργία, ειδυλλιακή ζωή στην ύπαιθρο, επιστροφή στις ρίζες,....).
- × Γιατί επέλεξε αυτό το είδος της επιχείρησης σ' αυτήν την περιοχή; ιδέα; πληροφόρηση-internet
- × Σχεδιασμός της Επένδυσης (τεχνική βοήθεια, μέντορες / τοπικοί μέντορες,)
- × Ύψος αρχικής επένδυσης & πηγές χρηματοδότησης - δυσκολίες (ίδια κεφάλαια (οικογένεια / προσωπικές αποταμιεύσεις) / τραπεζικός δανεισμός – πρόσβαση στο τραπεζικό σύστημα – κρατική επιχορήγηση; Υπάρχει πρόβλημα ρευστότητας;)
- × Έτος ίδρυσης (πόσος χρόνος μεσολάβησε από την αρχική ιδέα μέχρι την ολοκλήρωση και λειτουργία της επένδυσης;)
- × Ένταξη σε προγράμματα (από πού πληροφορήθηκε; δυσκολίες – ποιο ήταν το πιο ευνοϊκό πρόγραμμα, γιατί; συστάσεις για αλλαγές)

ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΑΘΜΟΙ (COMPANY BACKGROUND)

- × Σημεία σταθμοί στην εξέλιξη της επιχείρησης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ/ΕΣ – ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

- × Έτος γέννησης - φύλο
- × Τόπος γέννησης - Τόπος μόνιμης κατοικίας - Σύνδεση με την περιοχή της επένδυσης
- × Εκπαίδευση – Κατάρτιση- γνώση Η/Υ, διαδικτύου - Ξένες γλώσσες – εμπειρία από το εξωτερικό

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

- × Επαγγελματική διαδρομή
- × Μόνιμοι / part time / μέλη οικογένειας – συγγενείς – φίλοι
- × Εκπαίδευση – Εμπειρία – Σύνδεση με την περιοχή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- × Προϊόν
Τοπική τεχνογνωσία, υλικά (πρώτες ύλες), παράδοση
Προστιθέμενη αξία
Κάποιο από τα προϊόντα είναι καινοτομικά στην αγορά που δραστηριοποιείται η επιχείρηση;
Πηγές καινοτομίας (επένδυση, εξοπλισμός, δημιουργικότητα, συνεργασία με ινστιτούτα, φορείς,...)
- × Προμηθευτές – χωροθέτηση (Ελλάδα / εξωτερικό, μικρές /μεγάλες, ΔΕ)
Αλλαγές στο δίκτυο των προμηθευτών
- × Πελάτες
Σε ποια αγορά απευθύνεστε; market niching, εξαγωγές;
κανάλια πρόσβασης στην αγορά / πρόσφατες αλλαγές; διαδικτυακό κατάστημα

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ – ΔΙΚΤΥΩΣΗ – ΧΡΗΣΗ INTERNET

- × Συνεργασίες με άλλες επιχειρήσεις, κοινότητες, φορείς, μεμονωμένα άτομα, ...

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

- × Θεωρείτε ότι η περιοχή εγκατάστασης της επιχείρησής σας είναι η ενδεδειγμένη;
Ποια είναι τα σημαντικότερα θετικά / αρνητικά στοιχεία (κοινωνική, τεχνική υποδομή, μεταφορικό κόστος).
- × Πόσο σημαντικό ρόλο παίζει η περιοχή εγκατάστασης στην επιτυχία της επιχείρησής;
- × Αν δεν υπήρχαν περιορισμοί, ποια θεωρείτε ότι είναι η πιο κατάλληλη περιοχή εγκατάστασης της επιχείρησής σας; Γιατί;

Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

- × Πώς θα ορίζατε την επιχείρησή σας; (μικρή, τοπική, εναλλακτική,
- × Κοινωνική προσφορά της επιχείρησής
- × Ισχυρά – αδύνατα σημεία της επιχείρησής. Υπάρχει διατυπωμένη στρατηγική;

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

- × Ποιοι είναι οι σημαντικότεροι κίνδυνοι στους οποίους είναι εκτεθειμένη η επιχείρηση (έλλειψη ρευστότητας, ανταγωνισμός, συγκεντροποίηση, ολιγοψώνιο, ανταγωνισμός,.....)
- × Η κρίση έχει δημιουργήσει νέους κινδύνους – επιβαρύνει προϋπάρχοντες ή/και νέες ευκαιρίες;
- × Πώς αντιμετωπίζετε τους κινδύνους του επιχειρηματικού περιβάλλοντος;
- × Επίπεδο ανθεκτικότητας της επιχείρησης

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

27

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Δίκτυα παραγωγής τουρισμού και ανθρώπινος παράγοντας

Ο τουρισμός θεωρείται ως ένας από τους κυριότερους πυλώνες για την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα. Κατά την τελευταία δεκαετία αναπτύσσεται έντονη συζήτηση σχετικά με τα σημεία κάμψης που εμφανίζει η τουριστική ανάπτυξη σε σχέση με τις αμέσως προηγούμενες 2 δεκαετίες, εξαιτίας τόσο της όξυνσης του ανταγωνισμού σε επίπεδο Μεσογείου όσο και των διαρθρωτικών προβλημάτων τα οποία είναι εγγενή στον κλάδο αλλά και στο εγχώριο πρότυπο ανάπτυξης. Συγχρόνως, αναπτύσσονται δύο ευρύτερες συζητήσεις. Η πρώτη αφορά τη συμβολή του τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, όπου πρόσφατα ξεχωρίζει η επιρροή των προσεγγίσεων οικονομικής γεωγραφίας η σχετική με τις αλυσίδες και τα δίκτυα παραγωγής. Η δεύτερη έχει να κάνει με τη σημασία παραγόντων που αμφισβητούν την πρωτοκαθεδρία του συμβατικού τουριστικού προϊόντος. Στους παράγοντες αυτούς ανήκουν οι εναλλακτικές και συμπληρωματικές μορφές τουρισμού, το εναλλακτικό και διαδικτυακό μάρκετινγκ, καθώς και η ευελιξία των μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων και των τοπικοποιημένων παραγωγικών συστημάτων.

Αντικείμενο της μελέτης περίπτωσης για τον τουρισμό είναι η αποτύπωση και διερεύνηση διαφορετικών δικτύων παραγωγής τουρισμού, τα οποία συνδέει ο κοινός προορισμός, δηλαδή η ενθέκευση σε έναν συγκεκριμένο τόπο και χωρο-κοινωνικό πλαίσιο (προτείνεται το Ρέθυμνο της Κρήτης). Μέσα από μια αναλυτική τυπολογία θα ξεχωρίσουμε 3 διαφορετικά δίκτυα: το συμβατικό δίκτυο των μεγάλων ξενοδοχείων και του μαζικού τουρισμού, το εναλλακτικό δίκτυο των μικρών επιχειρήσεων που παρέχουν συμπληρωματικές υπηρεσίες και το δίκτυο της εποχικής διεθνούς μετανάστευσης και της β' κατοικίας. Η ανάλυση επικεντρώνεται στην καταγραφή των διαφορετικών δικτύων που «ακουμπούν» στον ίδιο τουριστικό προορισμό, στην ανάλυση των παραγόντων που διαμορφώνουν τα διαφοροποιημένα δίκτυα, στη συμβολή αυτών των δικτύων στην τοπική ανάπτυξη και τέλος στον τρόπο που η τρέχουσα οικονομική κρίση συντελεί στην αναδιάρθρωση των παραγωγικών δικτύων. Έμφαση θα δοθεί στη σημασία του ανθρώπινου παράγοντα και συγκεκριμένα: στη σημασία της εκπαίδευσης και της εργασιακής εμπειρίας, στα ιδιαίτερα (;) χαρακτηριστικά της πολυ-απασχόλησης και της μεγάλης και μικρής επιχειρηματικότητας, στην «ανθρώπινη» διάσταση των τοπικών καθαρών οικονομιών κλίμακας (δημιουργία φήμης προορισμού και άλλων παραγόντων έλξης για τις προσωρινές πληθυσμιακές μετακινήσεις, συνέργειες σε επίπεδο μάρκετινγκ και υποδομών).

Τα ερωτήματα θα απαντηθούν με τα παρακάτω βήματα:

- Βιβλιογραφική επισκόπηση
- Δημιουργία βάσης δευτερογενών δεδομένων για τα επιλεγόμενα δίκτυα
- Συνεντεύξεις ανοικτού τύπου με πληροφορητές-κλειδιά
- 3-4 επισκέψεις, 2-3 ατόμων, 4-5 ημερών η κάθε μια.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ
ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Επιχειρήσεις Κοινωνικής Οικονομίας

Πρωτοβουλίες αλληλεγγύης, αλληλέγγυα οικονομία και συνεταιρισμοί νέου τύπου

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Επιχειρήσεις Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα (ΚΟΙΝΣΕΠ)

Από το 2011 ισχύει ο νόμος για την «Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα» ο οποίος βασίστηκε σε αντίστοιχη Κοινοτική Οδηγία και χρηματοδότηση όπως και σε πλούσια διεθνή εμπειρία (μόνο στην Ισπανία βλ. τις πολυάριθμες *Sociedades Laborales* και τις ομοσπονδίες *CONFESAL COSETA*). Η πρόθεση του νόμου ήταν σαφής: να δώσει επιχειρηματική διέξοδο σε νέους την εποχή της κρίσης, να συνδράμει τις καταρρέουσες υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας σε τοπικό επίπεδο και να περιορίσει την ανεργία. Η ανταπόκριση ήταν περιορισμένη και, όπως συμβαίνει και σε άλλες χώρες, οι επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν ήταν μικρές (1-15 άτομα) στον τομέα των υπηρεσιών και στη μεταποίηση τοπικών προϊόντων. Ωστόσο, λόγω των ειδικών γνώσεων ή ενδιαφέροντος κάποιων δημάρχων (π.χ. της Κω), σε ορισμένες περιοχές παρουσιάζονται σημαντικές συγκεντρώσεις επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας (ΚΟΙΝΣΕΠ), σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα, έχοντας δημιουργήσει τοπικά δίκτυα, όπως π.χ. το «Ασπίς Κως» στη Κω. Το ύψος της στήριξης των 11 πρώτων ΕΚΟ στη Κω εκτιμάται στα 1.300.000 €, αλλά πολλές έπαψαν να λειτουργούν.

Η Ομάδα Έρευνας έχει στη διάθεσή της αναλυτικό κατάλογο των ΚΟΙΝΣΕΠ σε όλη την Ελλάδα (αυτών που έκαναν αίτηση υπαγωγής στο σχετικό νόμο, αυτών που εγκρίθηκαν και αυτών που άρχισαν να λειτουργούν με βιβλία). Από τον κατάλογο αυτό προκύπτουν ομάδες δραστηριοτήτων όπως:

- Υπηρεσίες υγείας
- Υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και πρόνοιας (για ΑΜΕΑ, παιδιά, ηλικιωμένους, φροντίδα στο σπίτι, παιδικό σταθμοί ...)
- Υπηρεσίες καλλιτεχνικές και πολιτισμού (μουσεία, ωδεία, κινηματογράφος, μουσική, θέατρο, πολιτιστικές δράσεις...)
- Υπηρεσίες προστασίας περιβάλλοντος (διαχ. απορριμμάτων, κομποστοποίηση, ανακύκλωση, εξωραϊστικοί σύλλογοι...)

Τα ερωτήματα, τα σχετικά με τον ΘΑΛΗ, που θα μας απασχολήσουν είναι: Τι ρόλο έπαιξε η ΤΑ και τι χαρακτηριστικά (ηλικία, εκπαίδευση, φύλο) έχουν τα άτομα που έχουν κινητοποιηθεί. Τι είδους ΚΟΙΝΣΕΠ έχουν λειτουργήσει, τι έργο παράγουν, τι είδους ανθρώπινο δυναμικό έχουν κινητοποιήσει, αν και πως έχουν συμβάλει στη τοπική ανάπτυξη, τι απασχόληση έχουν δημιουργήσει. Θα συνεχίσουν να λειτουργούν και μετά τη λήξη των επιδοτήσεων; Τι ανταγωνισμό με άλλες τοπικές

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

επιχειρήσεις έχουν δημιουργήσει (βλ. διαμαρτυρία ΕΒΕΔ); Γιατί υπάρχουν συγκεντρώσεις ΚΟΙΝΣΕΠ σε κάποιες περιοχές, όπως π.χ. στη Κω.

Τα ερωτήματα θα απαντηθούν με τα παρακάτω βήματα:

Δημιουργία βάσης δεδομένων για το σύνολο των επιχειρήσεων ΚΟΙΝΣΕΠ στην Ελλάδα και αποστολή ηλεκτρονικά σύντομου διερευνητικού ερωτηματολογίου. Εκτός από ερωτήσεις για τη ταυτότητα της επιχείρησης και την ακριβή περιγραφή των δραστηριοτήτων της, μας ενδιαφέρουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ανθρώπινου δυναμικού που εργάζεται σε αυτήν, με αμοιβή ή εθελοντικά. Επίσης μας ενδιαφέρουν, ανάλογα με τον παραγωγικό προσανατολισμό της ΚΟΙΝΣΕΠ, τι παράγει/εμπορεύεται, τι είδους άτομα εξυπηρετεί, αν οι δραστηριότητες της καλύπτονταν στο παρελθόν από δημόσιες/δημοτικές υπηρεσίες, κ.α. Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο τέλος του ΠΕ.

Χαρτογράφηση σε βάση GIS των ΚΟΙΝΣΕΠ σύμφωνα με την παραπάνω τυπολογία

Καταγραφή των ΚΟΙΝΣΕΠ και των δράσεων τους σε κάποια περιοχή που υπάρχει μεγάλη συγκέντρωση

Επίσκεψη επιτόπου 8-12 επιχειρήσεων ΚΟΙΝΣΕΠ και υλοποίηση αναλυτικής, ανοικτής συνέντευξης/συζήτησης ποιοτικού χαρακτήρα. Η συζήτηση θα εμβαθύνει στις απαντήσεις που έχουν δώσει ηλεκτρονικά και θα διερευνήσει περισσότερο τα προσωπικά κίνητρα και βιώματα των δρώντων.

**

32

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΚΟΙΝΣΕΠ

Η έρευνα διεξάγεται στο πλαίσιο του Ε.Π. «ΘΑΛΗΣ - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – Το ανθρώπινο δυναμικό ως βασική συνιστώσα της αναπτυξιακής δυναμικής και διαφοροποίησης των περιοχών: Η περίπτωση της Ελλάδας» με κωδικό MIS 380421.

Οι απαντήσεις θα παραμείνουν εμπιστευτικές και θα διατηρηθεί η ανωνυμία σας. Η επεξεργασία των στοιχείων θα γίνει στο πλαίσιο της έρευνας και δεν θα αποσταλούν σε δημόσιες υπηρεσίες και φορείς της δημόσιας διοίκησης.

Αν έχετε ερωτήσεις, κάποιο πρόβλημα ή χρειάζεστε διευκρινήσεις σχετικά με τη συμπλήρωση/αποστολή του ερωτηματολογίου μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μας με e-mail στο c.hadjimichalis@gmail.com ή να καλέσετε στο τηλ. 210-9549276.

Όταν ολοκληρώσετε την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου πατήστε στο τέλος το submit (υποβολή).

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

1. Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες νομίζετε ότι ανήκει η πρωτοβουλία αλληλεγγύης που συμμετέχετε;

Πατήστε το βέλος και επιλέξτε την απάντησή σας από την λίστα.

- Αγροτική παραγωγή και δραστηριότητες
- Εκδόσεις (έντυπες και ηλεκτρονικές)
- Εμπόριο
- Επαγγελματικές υπηρεσίες
- Παραγωγική μεταποίηση
- Υπηρεσίες και δράσεις καλλιτεχνικές, εκπαιδευτικές και πολιτισμού
- Υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και πρόνοιας και υποστήριξη πολιτών
- Υπηρεσίες προστασίας περιβάλλοντος
- Υπηρεσίες υγείας
- Μεικτές δραστηριότητες και υπηρεσίες
- Άλλο

2. Σε ποια πόλη/περιοχή έχει την έδρα της η πρωτοβουλία αλληλεγγύης;

3. Πότε ξεκίνησε η πρωτοβουλία αλληλεγγύης τη δράση της;

Αναφέρετε την ακριβή ημερομηνία.

4. Βρίσκεται η πρωτοβουλία αλληλεγγύης σήμερα σε λειτουργία;

- Ναι
- Όχι

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

5. Αν ΟΧΙ για ποιο λόγο διέκοψε;

Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές. Αν έχετε διακόψει τη λειτουργία της πρωτοβουλίας δεν είναι απαραίτητο να συνεχίσετε τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

6. Ποιες είναι ακριβώς οι δραστηριότητες της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης;

Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές.

7. Η πρωτοβουλία αλληλεγγύης ανήκει σε κάποιο ή κάποια από το δίκτυα εκτός από τις

ηλεκτρονικές σελίδες στο διαδίκτυο;

Ναι

Όχι

8. Αν ΝΑΙ σε ποιο/ποια και με τη μορφή;

Απαντήστε συμπληρώνοντας την πλήρη ονομασία του δικτύου και την μορφή συμμετοχής της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης.

9. Πριν από την ίδρυση της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης οι δραστηριότητες σας εκτελούνταν από άλλο φορέα;

Ναι

Όχι

Δεν γνωρίζω

10. Αν ΝΑΙ από ποιο φορέα;

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Απαντήστε συμπληρώνοντας την πλήρη ονομασία του φορέα.

11. Πόσα μέλη έχει σήμερα η πρωτοβουλία αλληλεγγύης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 1 - 4
- 5 - 8
- 9 - 15
- Περισσότερα από 16

12. Πως προέκυψε η ιδέα δημιουργίας της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης;

Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές.

13. Είχατε κάποιο πρότυπο ώστε να δημιουργήσετε την πρωτοβουλία αλληλεγγύης;

Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές.

14. Πόσα άτομα συμμετείχαν αρχικά στη δημιουργία της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

15. Είχατε κάποια αρχική οικονομική βοήθεια από τρίτους;

- Ναι
- Όχι

16. Αν ΝΑΙ από που προερχόταν η οικονομική βοήθεια;

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Δήμος
- Περιφέρεια
- Κρατικός Φορέας
- Πρόγραμμα Χρηματοδότησης της ΕΕ (πχ ΕΣΠΑ κ.α.)
- Οικογένεια
- Άλλος τρόπος Χρηματοδότησης

17. Είχατε άλλου είδους βοήθεια στην προσπάθειά σας (πχ νομικές, οργανωτικές συμβουλές);

- Ναι
- Όχι

18. Αν ΝΑΙ, τι είδους βοήθεια είχατε και από ποιόν;

Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές.

19. Συναντήσατε δυσκολίες στην προσπάθειά σας;

- Ναι
- Όχι

20. Αν ΝΑΙ, τι είδους δυσκολίες αντιμετωπίσατε;

Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές.

21. Πριν ασχοληθείτε με την πρωτοβουλία αλληλεγγύης είχατε άλλη απασχόληση;

37

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

- Ναι εργαζόμενοι
- Όχι ήμουν άνεργος
- Άλλο

22. Εκτός από την ενασχόληση σας με την πρωτοβουλία αλληλεγγύης σήμερα έχετε και κάποια άλλη απασχόληση;

- Ναι
- Όχι

23. Αν ΝΑΙ, η επιπλέον απασχόληση σας σήμερα τι είδους είναι;

- Εργαζόμενος του δημόσιου τομέα
- Εργαζόμενος του ιδιωτικού τομέα
- Ελεύθερος επαγγελματίας
- Επιτηδευματίας
- Οικιακά, φύλαξη παιδιών κλπ
- Συνταξιούχος
- Άλλο

24. Πόσα άτομα δραστηριοποιούνται εθελοντικά;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

25. Υπάρχουν μετανάστες εθελοντές;

- Ναι
- Όχι

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

26. Τι ηλικίες έχουν κατά μέσο όρο όσοι/σες δραστηριοποιούνται στην πρωτοβουλία αλληλεγγύης;

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Κάτω από 21
- 22 - 35
- 36 - 50
- 51 - 65
- Άνω των 65

27. Πόσοι εθελοντές είναι άνδρες;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

28. Πόσες εθελόντριες είναι γυναίκες;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

29. Πόσοι από τους εθελοντές άνδρες έχουν βασική εκπαίδευση;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

30. Πόσες από τις εθελόντριες γυναίκες έχουν βασική εκπαίδευση;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

31. Πόσοι από τους εθελοντές άνδρες έχουν μέση εκπαίδευση;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

32. Πόσες από τις εθελόντριες γυναίκες έχουν μέση εκπαίδευση;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

33. Πόσοι από τους εθελοντές άνδρες έχουν μεταλυκειακή εκπαίδευση (πχ απόφοιτοι ΙΕΚ);

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

34. Πόσες από τις εθελόντριες γυναίκες έχουν μεταλυκειακή εκπαίδευση (πχ απόφοιτοι ΙΕΚ);

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

35. Πόσοι από τους εθελοντές άνδρες έχουν ανώτατη εκπαίδευση (πχ πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ) χωρίς μεταπτυχιακές σπουδές;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

36. Πόσες από τις εθελόντριες γυναίκες έχουν ανώτατη εκπαίδευση (πχ πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ) χωρίς μεταπτυχιακές σπουδές;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

37. Πόσοι από τους εθελοντές άνδρες έχουν ανώτατη εκπαίδευση (πχ πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ) και μεταπτυχιακές σπουδές;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

38. Πόσες από τις εθελόντριες γυναίκες έχουν ανώτατη εκπαίδευση (πχ πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ) και μεταπτυχιακές σπουδές;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

39. Τις προμήθειες τις απαραίτητες για τη λειτουργία της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης τις:

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Αγοράζετε
- Παράγετε
- Είναι δωρεές/χορηγίες
- Άλλο

40. Οι προμήθειες της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης προέρχονται από;

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Την περιοχή σας
- Την ευρύτερη περιφέρεια
- Όλη την Ελλάδα
- Το εξωτερικό

41. Αν παράγετε ή/και διανέμετε δωρεάν προϊόντα, αυτά που διαθέτονται;

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Στην περιοχή σας
- Στην ευρύτερη περιφέρεια
- Στην Ελλάδα

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

- Στο εξωτερικό

42. Αν παράγετε ή/και εμπορεύεστε προϊόντα, αυτά που πωλούνται;

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Στην περιοχή σας
- Στην ευρύτερη περιφέρεια
- Στην Ελλάδα
- Στο εξωτερικό

43. Αν προσφέρετε υπηρεσίες, πόσα άτομα περίπου εξυπηρετούνται από την πρωτοβουλία αλληλεγγύης σε μηνιαία βάση (κατά μέσο όρο);

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον αριθμό των ατόμων.

44. Ο αριθμός των ατόμων που εξυπηρετούνται από την πρωτοβουλία αλληλεγγύης κατά κύριο λόγο είναι:

- Άντρες
- Γυναίκες
- Περίπου ίδιος αριθμός ανδρών και γυναικών

45. Οι ηλικιακές ομάδες των ατόμων που εξυπηρετούνται από την πρωτοβουλία αλληλεγγύης κατά κύριο λόγο είναι:

- Κυρίως νέοι
- Κυρίως μεσήλικες
- Κυρίως ηλικιωμένοι

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

- Ανάμεικτες ηλικίες

46. Τα άτομα που εξυπηρετούνται από την πρωτοβουλία αλληλεγγύης περιλαμβάνουν και μετανάστες;

- Ναι
- Όχι

47. Τα άτομα που εξυπηρετούνται από την πρωτοβουλία αλληλεγγύης κατά κύριο λόγο έρχονται από:

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Την περιοχή σας
- Μακρινές περιοχές
- Πηγαίνετε εσείς σε εκείνους

48. Γίνεται χρήση του διαδικτύου για τις ανάγκες της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης ;

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (E-mail)
- Υπάρχει ιστολόγιο (Blog)
- Υπάρχει ιστοσελίδα (Website)
- Γίνεται χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter, κ.α.)
- Υπάρχει ηλεκτρονικό κατάστημα (e-shop) στις περιπτώσεις παραγωγής και εμπορίας προϊόντων

49. Θέλετε εσείς να προσθέσετε κάτι για την πρωτοβουλία αλληλεγγύης;

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Μπορείτε εφόσον το επιθυμείτε να συμπεριλάβετε ένα σύντομο κείμενο έως πέντε γραμμές.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Πρωτοβουλίες αλληλεγγύης, αλληλέγγυα οικονομία και συνεταιρισμοί νέου τύπου

Από το 2008 (κάποιες λίγες και από πριν) έχουν αναπτυχθεί σε όλη την Ελλάδα πολλές πρωτοβουλίες αλληλεγγύης, κάποιες με οικονομικά χαρακτηριστικά. Η βασική διαφορά με τις ΚΟΙΝΣΕΠ είναι η έλλειψη κρατικής επιδότησης, με εξαίρεση σε λίγες περιπτώσεις της παραχώρησης χώρου από δήμους (πχ. Κοινωνικό Ιατρείο Ελληνικού), τα μέλη τους είναι εθελοντές (εκτός από τις περιπτώσεις με παραγωγικό ή εμπορικό συνεταιριστικό αντικείμενο), έχουν ως πρότυπο την κοινωνική προσφορά και όχι το κέρδος (ξανά με εξαίρεση τις παραγωγικές/εμπορικές) και έχουν πολλαπλασιαστεί ξεπερνώντας τις 700 σε όλη την Ελλάδα. Στα αντικείμενα που δραστηριοποιούνται περιλαμβάνονται τοπικά ανταλλακτικά συστήματα, τράπεζες χρόνου, δίκτυα παραγωγών-καταναλωτών, χαριστικά/ανταλλακτικά παζάρια, αλληλέγγυο εμπόριο, εργασιακές κολεκτίβες, οικοκοινότητες συλλογική διαχείριση κοινωνικών αγαθών, σπορεία, αστικοί αγροί, συλλογικές κουζίνες, αυτοδιαχειριζόμενη τέχνη, κοινωνικά ιατρεία και φαρμακεία, κοινωνικά παντοπωλεία, νέοι αγροτικοί συνεταιρισμοί, εμπορικοί συνεταιρισμοί (καφενεία, εστιατόρια) κ.α. Ορισμένες πρωτοβουλίες έχουν δημιουργήσει απασχόληση οι περισσότερες όμως λειτουργούν με εθελοντική προσφορά η οποία είναι σημαντική σε τοπικό επίπεδο.

Τα ερωτήματα, τα σχετικά με τον ΘΑΛΗ, που θα μας απασχολήσουν είναι: το είδος, το μέγεθος και η γεωγραφική θέση των πρωτοβουλιών. Τι είδους ανθρώπινο δυναμικό κινητοποιούν αυτές οι πρωτοβουλίες (ηλικίες, άνδρες/γυναίκες, εκπαίδευση, άλλη τεχνογνωσία). Ποια η απασχόληση πριν τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία για κάθε άτομο ή αν έχουν άλλη παράλληλη απασχόληση. Πως σχετίζονται με τα τοπικά δεδομένα της κρίσης. Αν έχουν δικτυώσεις πέρα από τις ηλεκτρονικές για πληροφόρηση (όλες οι πρωτοβουλίες έχουν καλά σαιτ). Σε όσες έχουν οικονομικό αντικείμενο: κλάδος, τι απασχόληση δημιουργούν, τι κύκλο

εργασιών έχουν, προοπτικές. Σε όσες έχουν κοινωνική προσφορά: κλάδος, πόσους και τι είδους πολίτες εξυπηρετούν, προοπτικές.

Τα ερωτήματα θα απαντηθούν με τα παρακάτω βήματα:

Δημιουργία βάσης δεδομένων και χάρτη σε βάση GIS με τις γνωστές πρωτοβουλίες ανά κατηγορία για όλη της Ελλάδα. Οι ιστοσελίδες των πρωτοβουλιών είναι αρκετά αναλυτικές και από αυτές προέκυψαν οι παρακάτω κατηγορίες:

- Πρωτοβουλίες υγείας (κοινωνικά ιατρεία και φαρμακεία)
- Πρωτοβουλίες κοινωνικής φροντίδας και πρόνοιας (για ΑΜΕΑ, παιδιά, ηλικιωμένους, φροντίδα στο σπίτι, παιδικοί σταθμοί ...)
- Κοινωνικά παντοπωλεία, κοινωνικά καφενεία, ανταλλακτικά παζάρια
- Συνεργατικές παραγωγικές κολεκτίβες
- Πρωτοβουλίες καλλιτεχνικές και πολιτισμού (μουσεία, ωδεία, κινηματογράφος, μουσική, θέατρο, πολιτιστικές δράσεις....)
- Πρωτοβουλίες προστασίας περιβάλλοντος (διαχ. απορριμμάτων, κομποστοποίηση, ανακύκλωση)
- Πρωτοβουλίες υποστήριξης αστέγων, σίτισης και υποστήριξης μεταναστών

Επιλογή αντιπροσωπευτικού δείγματος σταθμισμένου ανά κατηγορία και περιοχή για ηλεκτρονική αποστολή σύντομου ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο θα έχει αρκετά κοινά ερωτήματα με τις ΚΟΙΝΣΕΠ (βλ. προηγουμένως) δεδομένου ότι και οι δυο πρωτοβουλίες έχουν πολλά κοινά σημεία. Π.χ., ταυτότητα πρωτοβουλίας, με τι ασχολείται συγκεκριμένα, ηλικία, εκπαίδευση, φύλο των εθελοντών/τριών, διάρκεια πρωτοβουλίας, σε ποιους/ες απευθύνεται, αν καλύπτει ανάγκες οι οποίες πριν την κρίση είχαν δημόσια/δημοτική υποστήριξη, κ.α. Ωστόσο στην περίπτωση των πρωτοβουλιών αλληλεγγύης θα δώσουμε ιδιαίτερο βάρος στα κίνητρα των μελών της πρωτοβουλίας, στις δυσκολίες που συνάντησαν και αν το τελικό αποτέλεσμα τους ικανοποιεί υλικά (π.χ. έχουν αξιοπρεπή απασχόληση) και ηθικά (π.χ. αίσθημα κοινωνικής εθελοντικής προσφοράς). Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο τέλος του ΠΕ.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Από αυτές που θα μας απαντήσουν επιλογή 8-12 πρωτοβουλιών από όλη την Ελλάδα για αναλυτική σε βάθος ποιοτική συνέντευξη/συζήτηση επί τόπου (όπου είναι εύκολο) ή με σκάιπ στις πολύ απομακρυσμένες περιπτώσεις.

47

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ

Η έρευνα διεξάγεται στο πλαίσιο του Ε.Π. «ΘΑΛΗΣ - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – Το ανθρώπινο δυναμικό ως βασική συνιστώσα της αναπτυξιακής δυναμικής και διαφοροποίησης των περιοχών: Η περίπτωση της Ελλάδας» με κωδικό MIS 380421.

Οι απαντήσεις θα παραμείνουν εμπιστευτικές και θα διατηρηθεί η ανωνυμία σας. Η επεξεργασία των στοιχείων θα γίνει στο πλαίσιο της έρευνας και δεν θα αποσταλούν σε δημόσιες υπηρεσίες και φορείς της δημόσιας διοίκησης.

Αν έχετε ερωτήσεις, κάποιο πρόβλημα ή χρειάζεστε διευκρινήσεις σχετικά με τη συμπλήρωση/αποστολή του ερωτηματολογίου μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μας με e-mail στο c.hadjimichalis@gmail.com ή να καλέσετε στο τηλ. 210-9549276.

Όταν ολοκληρώσετε την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου πατήστε στο τέλος το submit (υποβολή).

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

1. Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες νομίζετε ότι ανήκει η πρωτοβουλία αλληλεγγύης που συμμετέχετε;

Πατήστε το βέλος και επιλέξτε την απάντηση σας από την λίστα.

- Αγροτική παραγωγή και δραστηριότητες
- Εκδόσεις (έντυπες και ηλεκτρονικές)
- Εμπόριο
- Επαγγελματικές υπηρεσίες
- Παραγωγική μεταποίηση
- Υπηρεσίες και δράσεις καλλιτεχνικές, εκπαιδευτικές και πολιτισμού
- Υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και πρόνοιας και υποστήριξη πολιτών
- Υπηρεσίες προστασίας περιβάλλοντος
- Υπηρεσίες υγείας
- Μεικτές δραστηριότητες και υπηρεσίες
- Άλλο

2. Σε ποια πόλη/περιοχή έχει την έδρα της η πρωτοβουλία αλληλεγγύης;

3. Πότε ξεκίνησε η πρωτοβουλία αλληλεγγύης τη δράση της;

Αναφέρετε την ακριβή ημερομηνία.

4. Βρίσκεται η πρωτοβουλία αλληλεγγύης σήμερα σε λειτουργία;

- Ναι
- Όχι

5. Αν ΟΧΙ για ποιο λόγο διέκοψε;

Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές. Αν έχετε διακόψει τη λειτουργία της πρωτοβουλίας δεν είναι απαραίτητο να συνεχίσετε τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

6. Ποιες είναι ακριβώς οι δραστηριότητες της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης;
Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές.

7. Η πρωτοβουλία αλληλεγγύης ανήκει σε κάποιο ή κάποια από το δίκτυα εκτός από τις

ηλεκτρονικές σελίδες στο διαδίκτυο;

- Ναι
- Όχι

8. Αν ΝΑΙ σε ποιο/ποια και με τη μορφή;

Απαντήστε συμπληρώνοντας την πλήρη ονομασία του δικτύου και την μορφή συμμετοχής της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης.

9. Πριν από την ίδρυση της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης οι δραστηριότητες σας εκτελούνταν από άλλο φορέα;

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

10. Αν ΝΑΙ από ποιο φορέα;

Απαντήστε συμπληρώνοντας την πλήρη ονομασία του φορέα.

11. Πόσα μέλη έχει σήμερα η πρωτοβουλία αλληλεγγύης;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 1 - 4
- 5 - 8
- 9 - 15
- Περισσότερα από 16

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

12. Πως προέκυψε η ιδέα δημιουργίας της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης;

Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές.

13. Είχατε κάποιο πρότυπο ώστε να δημιουργήσετε την πρωτοβουλία αλληλεγγύης;

Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές.

14. Πόσα άτομα συμμετείχαν αρχικά στη δημιουργία της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης ;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

15. Είχατε κάποια αρχική οικονομική βοήθεια από τρίτους;

- Ναι
- Όχι

16. Αν ΝΑΙ από που προερχόταν η οικονομική βοήθεια;

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Δήμο
- Περιφέρεια
- Κρατικός Φορέας
- Πρόγραμμα Χρηματοδότησης της ΕΕ (πχ ΕΣΠΑ κ.α.)
- Οικογένεια
- Άλλος τρόπος Χρηματοδότησης

17. Είχατε άλλου είδους βοήθεια στην προσπάθειά σας (πχ νομικές, οργανωτικές συμβουλές);

- Ναι
- Όχι

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

18. Αν ΝΑΙ, τι είδους βοήθεια είχατε και από ποιόν;
Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές.

19. Συναντήσατε δυσκολίες στην προσπάθειά σας;

- Ναι
- Όχι

20. Αν ΝΑΙ, τι είδους δυσκολίες αντιμετωπίσατε;

Απαντήστε με ένα σύντομο κείμενο έως δύο γραμμές.

21. Πριν ασχοληθείτε με την πρωτοβουλία αλληλεγγύης είχατε άλλη απασχόληση;

- Ναι εργαζόμουν
- Όχι ήμουν άνεργος
- Άλλο

22. Εκτός από την ενασχόληση σας με την πρωτοβουλία αλληλεγγύης σήμερα έχετε και κάποια άλλη απασχόληση;

- Ναι
- Όχι

23. Αν ΝΑΙ, η επιπλέον απασχόληση σας σήμερα τι είδους είναι;

- Εργαζόμενος του δημόσιου τομέα
- Εργαζόμενος του ιδιωτικού τομέα
- Ελεύθερος επαγγελματίας
- Επιτηδευματίας
- Οικιακά, φύλαξη παιδιών κλπ
- Συνταξιούχος
- Άλλο

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

24. Πόσα άτομα δραστηριοποιούνται εθελοντικά;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

25. Υπάρχουν μετανάστες εθελοντές;

- Ναι
- Όχι

26. Τι ηλικίες έχουν κατά μέσο όρο όσοι/σες δραστηριοποιούνται στην πρωτοβουλία αλληλεγγύης;

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Κάτω από 21
- 22 - 35
- 36 - 50
- 51 - 65
- Άνω των 65

27. Πόσοι εθελοντές είναι άνδρες;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

28. Πόσες εθελόντριες είναι γυναίκες;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

29. Πόσοι από τους εθελοντές άνδρες έχουν βασική εκπαίδευση;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

30. Πόσες από τις εθελόντριες γυναίκες έχουν βασική εκπαίδευση;

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

31. Πόσοι από τους εθελοντές άνδρες έχουν μέση εκπαίδευση;

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Η απάντηση σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

32. Πόσες από τις εθελόντριες γυναίκες έχουν μέση εκπαίδευση;

Η απάντηση σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

33. Πόσοι από τους εθελοντές άνδρες έχουν μεταλυκειακή εκπαίδευση (πχ απόφοιτοι ΙΕΚ);

Η απάντηση σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

34. Πόσες από τις εθελόντριες γυναίκες έχουν μεταλυκειακή εκπαίδευση (πχ απόφοιτοι ΙΕΚ);

Η απάντηση σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

35. Πόσοι από τους εθελοντές άνδρες έχουν ανώτατη εκπαίδευση (πχ πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ) χωρίς μεταπτυχιακές σπουδές;

Η απάντηση σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

36. Πόσες από τις εθελόντριες γυναίκες έχουν ανώτατη εκπαίδευση (πχ πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ) χωρίς μεταπτυχιακές σπουδές;

Η απάντηση σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

37. Πόσοι από τους εθελοντές άνδρες έχουν ανώτατη εκπαίδευση (πχ πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ) και μεταπτυχιακές σπουδές;

Η απάντηση σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

38. Πόσες από τις εθελόντριες γυναίκες έχουν ανώτατη εκπαίδευση (πχ πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ) και μεταπτυχιακές σπουδές;

Η απάντηση σας θα περιλαμβάνει τον ακριβή αριθμό των ατόμων.

39. Τις προμήθειες τις απαραίτητες για τη λειτουργία της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης τις:

Η απάντηση σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Αγοράζετε
- Παράγετε
- Είναι δωρεές/χορηγίες
- Άλλο

40. Οι προμήθειες της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης προέρχονται από;

Η απάντηση σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Την περιοχή σας
- Την ευρύτερη περιφέρεια
- Όλη την Ελλάδα
- Το εξωτερικό

41. Αν παράγετε ή/και διανέμετε δωρεάν προϊόντα, αυτά που διαθέτονται;

Η απάντηση σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Στην περιοχή σας
- Στην ευρύτερη περιφέρεια
- Στην Ελλάδα
- Στο εξωτερικό

42. Αν παράγετε ή/και εμπορεύεστε προϊόντα, αυτά που πωλούνται;

Η απάντηση σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Στην περιοχή σας
- Στην ευρύτερη περιφέρεια
- Στην Ελλάδα
- Στο εξωτερικό

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

43. Αν προσφέρετε υπηρεσίες, πόσα άτομα περίπου εξυπηρετούνται από την πρωτοβουλία αλληλεγγύης σε μηνιαία βάση (κατά μέσο όρο);

Η απάντησή σας θα περιλαμβάνει τον αριθμό των ατόμων.

44. Ο αριθμός των ατόμων που εξυπηρετούνται από την πρωτοβουλία αλληλεγγύης κατά κύριο λόγο είναι:

- Άντρες
- Γυναίκες
- Περίπου ίδιος αριθμός ανδρών και γυναικών

45. Οι ηλικιακές ομάδες των ατόμων που εξυπηρετούνται από την πρωτοβουλία αλληλεγγύης κατά κύριο λόγο είναι:

- Κυρίως νέοι
- Κυρίως μεσήλικες
- Κυρίως ηλικιωμένοι
- Ανάμεικτες ηλικίες

46. Τα άτομα που εξυπηρετούνται από την πρωτοβουλία αλληλεγγύης περιλαμβάνουν και μετανάστες;

- Ναι
- Όχι

47. Τα άτομα που εξυπηρετούνται από την πρωτοβουλία αλληλεγγύης κατά κύριο λόγο έρχονται από:

Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Την περιοχή σας
- Μακρινές περιοχές
- Πηγαίνετε εσείς σε εκείνους

48. Γίνεται χρήση του διαδικτύου για τις ανάγκες της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης ;
Η απάντησή σας μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία επιλογές.

- Χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (E-mail)
- Υπάρχει ιστολόγιο (Blog)
- Υπάρχει ιστοσελίδα (Website)
- Γίνεται χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter, κ.α.)
- Υπάρχει ηλεκτρονικό κατάστημα (e-shop) στις περιπτώσεις παραγωγής και εμπορίας προϊόντων

49. Θέλετε εσείς να προσθέσετε κάτι για την πρωτοβουλία αλληλεγγύης;

Μπορείτε εφόσον το επιθυμείτε να συμπεριλάβετε ένα σύντομο κείμενο έως πέντε γραμμές.

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) - Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.